

6-Aug-24

NATIONAL ASSEMBLY SECRETARIAT

REPORT OF THE STANDING COMMITTEE ON PARLIAMENTARY AFFAIRS ON THE ELECTIONS (SECOND AMENDMENT) BILL, 2024"

I, Chairman of the Standing Committee on Parliamentary Affairs have the honor to present this report on the Bill further to amend the Elections Act, 2017 (Act No. XXXIII of 2017) [The Elections (Second Amendment) Bill, 2024] Private Member's Bill, referred to the Committee on 10th July, 2024.

The Committee comprises the following: -

(1).	Rana Iradat Sharif Khan	Chairman
(2).	Raja Osama Sarwar	Member
(3).	Sheikh Aftab Ahmed	Member
(4).	Raja Qamar Ul Islam	Member
(5).	Ch. Mahmood Bashir Virk	Member
(6).	Mr. Saad Waseem	Member
(7).	Syed Ali Musa Gilani	Member
(8).	Mr. Malik Shah	Member
(9).	Ms. Izbal Zehri	Member
(10).	Mr. Naveed Aamir	Member
(11).	Ms. Nikhat Shakeel Khan	Member
(12).	Sahibzada Sibghatullah	Member
(13).	Mr. Mujahid Ali	Member
(14).	Mr. Ali Muhammad	Member
(15).	Mr. Hameed Hussain	Member
(16).	Mr. Khurram Shahzad Virk	Member
(17).	Ms. Shahida Begum	Member
(18).	Minister for Parliamentary Affairs	Ex-officio Member

The Committee considered the Bill as introduced in the National Assembly placed at annexure-A, in its meeting held on 31-07-2024 and recommended that the Bill as introduced in the National Assembly may be passed by the Assembly.

Sd/-
(RANA IRADAT SHARIF KHAN)
Chairman

Sd/-
(TAHIR HUSSAIN)
Secretary General
Islamabad, the 31st July, 2024

[AS REPORTED BY THE STANDING COMMITTEE]

A

BILL

further to amend the Elections Act, 2017

Whereas it is expedient further to amend the Elections Act, 2017 (XXXIII of 2017) in manner and for the purposes hereinafter appearing;

It is hereby enacted as follows:-

1. Short title and commencement.- (1) This Act shall be called the Elections (Second Amendment) Act, 2024.

(2) This Act shall come into force at once and shall be deemed to have taken effect on 1 from the commencement of the Elections Act, 2017 (XXXIII of 2017).

2. Amendment of section 66, XXXIII of 2017.- In the Elections Act, 2017, (XXXIII of 2017), hereinafter referred to as the said Act, in section 66,-

- (a) for the words "A contesting", occurring for the first time, the expression "Notwithstanding anything contained in this Act or any other law for the time being in force or any judgement, decree or order of any court including the Supreme Court and a High Court, a contesting", shall be substituted; and
- (b) for the full stop at the end, a colon shall be substituted and thereafter the following provisos shall be added, namely:-

"Provided that if a candidate, before seeking allotment of a prescribed symbol, has not filed a declaration before the Returning Officer about his affiliation with a particular political party by submitting party certificate from the political party confirming that he is that party's candidate, he shall be

deemed to be considered as an independent candidate and not a candidate of any political party:

Provided further that an independent candidate shall not be considered as the candidate of any political party if at later stage he files a statement duly signed and notarized stating that he contested the general elections as a candidate of the political party specified therein.”.

3. Amendment of section 104, XXXIII of 2017.- In the said Act, in section 104, in sub-section (1),-

- (a) for the words “For the”, occurring for the first time, the expression “Notwithstanding anything contained in this Act or any other law for the time being in force or any judgement, decree or order of any court including the Supreme Court and a High Court, for the”, shall be substituted; and
- (b) in the proviso, for the full stop at the end, a colon shall be substituted and thereafter the following second proviso shall be added, namely:-

“Provided further that if any political party fails to submit its list for reserved seats within the aforesaid prescribed time period, it shall not be eligible for the quota in the reserved seats at later stage.”.

4. Insertion of section 104A, Act XXXIII of 2017.- In the said Act, after section 104, amended as aforesaid, the following new section 104A shall be inserted, namely:-

“104A.Consent for joining of political party by independent returned candidate to be irrevocable.- Notwithstanding anything contained in this Act or any other law for the time being in force or a judgment, decree or order of any court including the Supreme Court of Pakistan and a High Court, the consent of an independent returned candidate once given for joining a political party for purposes of clause (6) of Article 51 or clause (3) of Article 106 shall be irrevocable.”.

STATEMENT OF OBJECTS AND REASONS

Articles 51 and 106 of the Constitution of the Islamic Republic of Pakistan provide for allocation of seats to the National Assembly and Provincial Assemblies respectively alongwith mechanism for the elections thereto and include that the independent returned candidate or candidates may duly join a political party within three days of the publication in the official Gazette of the names of the returned candidates. The Elections Act, 2017 and rules made thereunder also provide for the right to independent returned candidate or candidates to duly join a political party at his consent. Neither the Constitution nor the Elections Act, 2017 provide for joining a political party by an independent returned candidate or candidates at subsequent stage when they have already exercised the option to join the political party at a point of time as specified in the Constitution. To provide clarity in the law in true spirit of the Constitution this Bill has been designed to expressly provide for that no independent candidate or candidates shall exercise his/their right to join a political party at a subsequent stage after the period specified for the purpose in the Constitution and the law.

Sd/-

MR. BILAL AZHAR KAYANI

MS. ZEB JAFFAR

قومی اسمبلی سیکرٹریٹ

”انتخابات (دوسری ترمیم) بل، ۲۰۲۳ء“ پر قائمہ کمیٹی برائے پارلیمانی امور کی رپورٹ۔

میں، چیئر مین قائمہ کمیٹی برائے پارلیمانی امور ۳۰ جولائی، ۲۰۲۳ء کو کمیٹی کے سپرد کردہ انتخابات ایکٹ، ۲۰۱۷ء (نمبر ۳۳ بابت ۲۰۱۷ء) میں مزید ترمیم کرنے کے بل [انتخابات (دوسری ترمیم) بل، ۲۰۲۳ء] (نئی رکن کابل) پر رپورٹ ہذا پیش کرنے کا شرف حاصل کرتا ہوں۔

۲۔ کمیٹی حسب ذیل اراکین پر مشتمل ہے:-

چیئر مین	۱۔ رانا ارادت شریف خان
رکن	۲۔ راجہ اسامہ سرور
رکن	۳۔ شیخ آفتاب احمد
رکن	۴۔ راجہ قمر الاسلام
رکن	۵۔ چوہدری محمود بشیر ورک
رکن	۶۔ جناب سعد وسیم
رکن	۷۔ سید علی موسیٰ گیلانی
رکن	۸۔ جناب ملک شاہ
رکن	۹۔ محترمہ از بل زہری
رکن	۱۰۔ جناب نوید عامر
رکن	۱۱۔ محترمہ نکبہت تنکیل خان
رکن	۱۲۔ صاحبزادہ صبغت اللہ
رکن	۱۳۔ جناب مجاہد علی
رکن	۱۴۔ جناب علی محمد
رکن	۱۵۔ جناب حمید حسین
رکن	۱۶۔ جناب خرم شہزاد ورک
رکن	۱۷۔ محترمہ شاہدہ بیگم
رکن بلحاظ عہدہ	۱۸۔ وزیر برائے پارلیمانی امور

۳۔ کمیٹی نے ۳۱ جولائی، ۲۰۲۳ء کو منعقدہ اپنے اجلاس میں منسلک ”الف“ کے طور پر قومی اسمبلی میں پیش کردہ بل پر غور کیا اور سفارش کی کہ قومی اسمبلی میں پیش کردہ بل اسمبلی منظور کرے۔

دستخط۔

(رانا ارادت شریف خان)

چیئر مین

دستخط۔

(طاہر حسین)

سیکرٹری جنرل

۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۸، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۷۹، ۶۸۰، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۳، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۶، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۷۴، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۲، ۷۸۳، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۸۹، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۷۹۳، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۷، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۳۳، ۸۳۴، ۸۳۵، ۸۳۶، ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۵۱، ۸۵۲، ۸۵۳، ۸۵۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۲، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۷۵، ۸۷۶، ۸۷۷، ۸۷۸، ۸۷۹، ۸۸۰، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۴، ۸۸۵، ۸۸۶، ۸۸۷، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۰، ۸۹۱، ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶، ۸۹۷، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۲۲، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۲۵، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۴۹، ۹۵۰، ۹۵۱، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۵۸، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۴، ۹۷۵، ۹۷۶، ۹۷۷، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۸۰، ۹۸۱، ۹۸۲، ۹۸۳، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۸۶، ۹۸۷، ۹۸۸، ۹۸۹، ۹۹۰، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۴، ۹۹۵، ۹۹۶، ۹۹۷، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۰۱، ۱۰۰۲، ۱۰۰۳، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۵، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۰، ۱۰۲۱، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳، ۱۰۲۴، ۱۰۲۵، ۱۰۲۶، ۱۰۲۷، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۳۲، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۰۴۴، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶، ۱۰۴۷، ۱۰۴۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳، ۱۰۵۴، ۱۰۵۵، ۱۰۵۶، ۱۰۵۷، ۱۰۵۸، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱، ۱۰۶۲، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۶۵، ۱۰۶۶، ۱۰۶۷، ۱۰۶۸، ۱۰۶۹، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴، ۱۰۷۵، ۱۰۷۶، ۱۰۷۷، ۱۰۷۸، ۱۰۷۹، ۱۰۸۰، ۱۰۸۱، ۱۰۸۲، ۱۰۸۳، ۱۰۸۴، ۱۰۸۵، ۱۰۸۶، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۰۹۰، ۱۰۹۱، ۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۵، ۱۰۹۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸، ۱۰۹۹، ۱۱۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۰۴، ۱۱۰۵، ۱۱۰۶، ۱۱۰۷، ۱۱۰۸، ۱۱۰۹، ۱۱۱۰، ۱۱۱۱، ۱۱۱۲، ۱۱۱۳، ۱۱۱۴، ۱۱۱۵، ۱۱۱۶، ۱۱۱۷، ۱۱۱۸، ۱۱۱۹، ۱۱۲۰، ۱۱۲۱، ۱۱۲۲، ۱۱۲۳، ۱۱۲۴، ۱۱۲۵، ۱۱۲۶، ۱۱۲۷، ۱۱۲۸، ۱۱۲۹، ۱۱۳۰، ۱۱۳۱، ۱۱۳۲، ۱۱۳۳، ۱۱۳۴، ۱۱۳۵، ۱۱۳۶، ۱۱۳۷، ۱۱۳۸، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰، ۱۱۴۱، ۱۱۴۲، ۱۱۴۳، ۱۱۴۴، ۱۱۴۵، ۱۱۴۶، ۱۱۴۷، ۱۱۴۸، ۱۱۴۹، ۱۱۵۰، ۱۱۵۱، ۱۱۵۲، ۱۱۵۳، ۱۱۵۴، ۱۱۵۵، ۱۱۵۶، ۱۱۵۷، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹، ۱۱۶۰، ۱۱۶۱، ۱۱۶۲، ۱۱۶۳، ۱۱۶۴، ۱۱۶۵، ۱۱۶۶، ۱۱۶۷، ۱۱۶۸، ۱۱۶۹، ۱۱۷۰، ۱۱۷۱، ۱۱۷۲، ۱۱۷۳، ۱۱۷۴، ۱۱۷۵، ۱۱۷۶، ۱۱۷۷، ۱۱۷۸، ۱۱۷۹، ۱۱۸۰، ۱۱۸۱، ۱۱۸۲، ۱۱۸۳، ۱۱۸۴، ۱۱۸۵، ۱۱۸۶، ۱۱۸۷، ۱۱۸۸، ۱۱۸۹، ۱۱۹۰، ۱۱۹۱، ۱۱۹۲، ۱۱۹۳، ۱۱۹۴، ۱۱۹۵، ۱۱۹۶، ۱۱۹۷، ۱۱۹۸، ۱۱۹۹، ۱۲۰۰، ۱۲۰۱، ۱۲۰۲، ۱۲۰۳، ۱۲۰۴، ۱۲۰۵، ۱۲۰۶، ۱۲۰۷، ۱۲۰۸، ۱۲۰۹، ۱۲۱۰، ۱۲۱۱، ۱۲۱۲، ۱۲۱۳، ۱۲۱۴، ۱۲۱۵، ۱۲۱۶، ۱۲۱۷، ۱۲۱۸، ۱۲۱۹، ۱۲۲۰، ۱۲۲۱، ۱۲۲۲، ۱۲۲۳، ۱۲۲۴، ۱۲۲۵، ۱۲۲۶، ۱۲۲۷، ۱۲۲۸، ۱۲۲۹، ۱۲۳۰، ۱۲۳۱، ۱۲۳۲، ۱۲۳۳، ۱۲۳۴، ۱۲۳۵، ۱۲۳۶، ۱۲۳۷، ۱۲۳۸، ۱۲۳۹، ۱۲۴۰، ۱۲۴۱، ۱۲۴۲، ۱۲۴۳، ۱۲۴۴، ۱۲۴۵، ۱۲۴۶، ۱۲۴۷، ۱۲۴۸، ۱۲۴۹، ۱۲۵۰، ۱۲۵۱، ۱۲۵۲، ۱۲۵۳، ۱۲۵۴، ۱۲۵۵، ۱۲۵۶، ۱۲۵۷، ۱۲۵۸، ۱۲۵۹، ۱۲۶۰، ۱۲۶۱، ۱۲۶۲، ۱۲۶۳، ۱۲۶۴، ۱۲۶۵، ۱۲۶۶، ۱۲۶۷، ۱۲۶۸، ۱۲۶۹، ۱۲۷۰، ۱۲۷۱، ۱۲۷۲، ۱۲۷۳، ۱۲۷۴، ۱۲۷۵، ۱۲۷۶، ۱۲۷۷، ۱۲۷۸، ۱۲۷۹، ۱۲۸۰، ۱۲۸۱، ۱۲۸۲، ۱۲۸۳، ۱۲۸۴، ۱۲۸۵، ۱۲۸۶، ۱۲۸۷، ۱۲۸۸، ۱۲۸۹، ۱۲۹۰، ۱۲۹۱، ۱۲۹۲، ۱۲۹۳، ۱۲۹۴، ۱۲۹۵، ۱۲۹۶، ۱۲۹۷، ۱۲۹۸، ۱۲۹۹، ۱۳۰۰، ۱۳۰۱، ۱۳۰۲، ۱۳۰۳، ۱۳۰۴، ۱۳۰۵، ۱۳۰۶، ۱۳۰۷، ۱۳۰۸، ۱۳۰۹، ۱۳۱۰، ۱۳۱۱، ۱۳۱۲، ۱۳۱۳، ۱۳۱۴، ۱۳۱۵، ۱۳۱۶، ۱۳۱۷، ۱۳۱۸، ۱۳۱۹، ۱۳۲۰، ۱۳۲۱، ۱۳۲۲، ۱۳۲۳، ۱۳۲۴، ۱۳۲۵، ۱۳۲۶، ۱۳۲۷، ۱۳۲۸، ۱۳۲۹، ۱۳۳۰، ۱۳۳۱، ۱۳۳۲، ۱۳۳۳، ۱۳۳۴، ۱۳۳۵، ۱۳۳۶، ۱۳۳۷، ۱۳۳۸، ۱۳۳۹، ۱۳۴۰، ۱۳۴۱، ۱۳۴۲، ۱۳۴۳، ۱۳۴۴، ۱۳۴۵، ۱۳۴۶، ۱۳۴۷، ۱۳۴۸، ۱۳۴۹، ۱۳۵۰، ۱۳۵۱، ۱۳۵۲، ۱۳۵۳، ۱۳۵۴، ۱۳۵۵، ۱۳۵۶، ۱۳۵۷، ۱۳۵۸، ۱۳۵۹، ۱۳۶۰، ۱۳۶۱، ۱۳۶۲، ۱۳۶۳، ۱۳۶۴، ۱۳۶۵، ۱۳۶۶، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸، ۱۳۶۹، ۱۳۷۰، ۱۳۷۱، ۱۳۷۲، ۱۳۷۳، ۱۳۷۴، ۱۳۷۵، ۱۳۷۶، ۱۳۷۷، ۱

[قائمہ کمیٹی کی رپورٹ کردہ صورت میں]

انتخابات ایکٹ، ۲۰۱۷ء میں مزید ترمیم کرنے کا

بل

چونکہ یہ قرین مصلحت ہے کہ انتخابات ایکٹ، ۲۰۱۷ء (نمبر ۳۳ بابت ۲۰۱۷ء) میں بعد ازیں ظاہر ہونے والی اغ کے مطابق ترمیم کی جائے:-

بذریعہ ہذا حسب ذیل قانون وضع کیا جاتا ہے:-

۱- مختصر عنوان اور آغاز نفاذ (۱) یہ ایکٹ انتخابات (ترمیم دوم) ایکٹ، ۲۰۲۴ء کے نام سے موسوم ہوگا (۲) یہ ایکٹ فی الفور نافذ العمل ہوگا اور انتخابات ایکٹ، ۲۰۱۷ء (نمبر ۳۳ بابت ۲۰۱۷ء) کے آغاز نفاذ- متصور ہوگا۔

۲- دفعہ ۶۶ نمبر ۳۳ بابت ۲۰۱۷ء کی ترمیم:- انتخابات ایکٹ، ۲۰۱۷ء (نمبر ۳۳ بابت ۲۰۱۷ء)، جس کا ایکٹ کے طور پر حوالہ دیا گیا ہے، میں دفعہ ۶۶ میں،-

(الف) پہلی مرتبہ آنے والے الفاظ ”کوئی انتخابات میں حصہ لینے والا“ کو عبارت ”باوجود اس امر کے کہ ایکٹ نافذ العمل کسی دیگر قانون یا سپریم کورٹ اور ہائی کورٹ سمیت کسی بھی عدالت کے کسی فیصلے، ڈگری یا مذکور ہو، کوئی انتخابات میں حصہ لینے والا“ سے تبدیل کر دیا جائے گا؛ اور

(ب) آخر میں آنے والے وقت کامل کو شرحہ سے تبدیل کر دیا جائے گا اور بعد میں درج ذیل شرطیہ جملوں کا گاہ، یعنی:-

”مگر شرط یہ ہے کہ مقررہ نشان الاٹ کرنے سے قبل اگر کسی امیدوار نے سیاسی جماعت سے جماعت کا سرٹیفکا ہوئے کسی مخصوص سیاسی جماعت کے ساتھ اپنی وابستگی سے متعلق ریٹرننگ افسر کے سامنے بیان حلفی جمع نہ کرا کی تصدیق کرتا ہے کہ وہ اس جماعت کا امیدوار ہے، کو بطور آزاد امیدوار متصور کیا جائے گا نہ کہ کسی سیاسی جماعت کیا جائے گا:-

مزید شرط یہ ہے کہ کسی آزاد امیدوار کو کسی سیاسی جماعت کے امیدوار کے طور پر نہیں سمجھا جائے گا اگر بعد باقاعدہ دستخط شدہ گوشوارہ جمع کرتا ہے اور حلفیہ بیان دیتا ہے کہ اس نے اس میں مصرحہ سیاسی جماعت کے امیا عام انتخابات میں حصہ لیا تھا۔“

۳- دفعہ ۱۰۴ نمبر ۳۰ بابت ۲۰۱۷ء کی ترمیم:- مذکورہ ایکٹ میں، دفعہ ۱۰۴ میں، ذیلی دفعہ (۱) میں،-

(الف) پہلی بار آنے والے الفاظ ”کے لیے“ کو الفاظ ”بلا لحاظ اس امر کے کہ ایکٹ ہذا یا فی الوقت نافذ العمل کسی عدالت بشمول عدالت عظمیٰ اور کسی عدالت عالیہ کے کسی فیصلے، حکم یا فرمان میں کچھ مذکور ہو، تبدیل کر دیا جائے گا؛ اور

(ب) جملہ شرطیہ میں، آخر میں آنے والے وقف کامل کو شرحہ سے تبدیل کر دیا جائے اور اس کے بعد حسب ذیل دوسرا جملہ شرطیہ شامل کر دیا جائے گا، یعنی:-

”مزید شرط یہ ہے کہ اگر کوئی سیاسی جماعت مذکورہ بالا مجوزہ مدت کے اندر مخصوص نشستوں کے لیے اپنی فہرست جمع کرانے میں ناکام رہتی ہے، وہ اس مرحلے کے گزر جانے کے بعد مخصوص نشستوں کے کوٹے کے لیے اہل نہیں ہوگی۔“

۴۔ ایکٹ نمبر ۳۳۳ بابت ۲۰۱۷ء، دفعہ ۱۰۳/الف کی شمولیت:- مذکورہ ایکٹ میں، دفعہ ۱۰۳ کے بعد مذکورہ بالا کے طور پر ترمیم شدہ حسب ذیل نئی دفعہ ۱۰۳/الف شامل کر دی جائے گی، یعنی:-

”۱۰۳/الف:- کامیاب آزاد امیدوار کی جانب سے سیاسی جماعت میں شمولیت کی رضامندی ناقابل تنسیخ ہوگی:-

ایکٹ ہذا یا ان وقت نافذ العمل کسی دیگر قانون یا کسی عدالت بشمول عدالت عظمیٰ اور عدالت عالیہ پاکستان کے کسی فیصلے، فرمان یا حکنامہ میں مذکور کسی امر کے باوجود کامیاب آزاد امیدوار کی آرٹیکل ۵۱ کی شق (۶) یا آرٹیکل ۱۰۶ کی شق (۳) کی اغراض کے لیے کسی سیاسی جماعت میں شامل ہونے کے لیے ایک دفعہ دی گئی رضامندی ناقابل تنسیخ ہوگی۔“

بیان اغراض و وجوہ

اسلامی جمہوریہ پاکستان کے دستور کے آرٹیکل ۵۱ اور ۱۰۶ میں علی الترتیب قومی اسمبلی اور صوبائی اسمبلیوں کے لیے نشستیں مختص کرنے کے ساتھ ساتھ ان کے لیے انتخابات کا طریقہ کار بھی شامل ہے اور اس میں یہ بھی شامل ہے کہ کامیاب آزاد امیدوار یا امیدواران سرکاری جریدے میں کامیاب امیدواروں کے ناموں کی اشاعت کے تین دن کے اندر کسی سیاسی جماعت میں شامل ہو سکتے ہیں۔ انتخابات ایکٹ، ۲۰۱۷ء اور اس کے تحت بنائے گئے قواعد بھی کامیاب آزاد امیدوار یا امیدواروں کی اپنی رضامندی سے کسی سیاسی جماعت میں باضابطہ طور پر شامل ہونے کے حق کی صراحت کرتے ہیں۔ نہ تو دستور اور نہ ہی انتخابات ایکٹ، ۲۰۱۷ء کسی کامیاب آزاد امیدوار یا امیدواروں کو بعد کے مرحلے میں کسی سیاسی جماعت میں شامل ہونے کی سہولت فراہم کرتا ہے جب کہ وہ دستور میں بیان کردہ وقت کے مطابق کسی سیاسی جماعت میں شامل ہونے کا اختیار پہلے ہی استعمال کر چکے ہوں۔ دستور کی حقیقی روح کے مطابق قانون میں وضاحت فراہم کرنے کے لیے بل ہذا کو واضح طور پر اس لئے تیار کیا گیا ہے کہ کوئی بھی آزاد امیدوار یا امیدواران دستور اور قانون میں صراحت کردہ مخصوص مدت کے بعد کسی مرحلے پر کسی سیاسی جماعت میں شامل ہونے کے اپنے حق کا استعمال نہیں کرے گا۔

دستخط:-

جناب بلال انظر کیانی

محترمہ زب جعفر